

Boekbesprekingen

B. COOKMAN,

Desktop design: getting the professional look.

London, Chapman & Hall, 1993, 128 blz.

Brian Cookman is een graphic designer die een ganse carrière doorliep in de publishing sector, alvorens een eigen DTP-bedrijf op te richten. Momenteel is hij een gewaardeerd onafhankelijk consultant in de internationale uitgeverwereld.

In de beginjaren verliep de communicatie met een computer moeizaam, via switches, ponspapier, of later via moeilijke computertalen. Deze laatste eisten van de gebruikers een inspanning om codes uit het hoofd te leren. Door de intrede van grafische interfaces en desktop publishing, spreadsheets en desktop video, werd de PC meer en meer een visualisator van data. Omstreeks de jaren '70 kwamen de eerste grafische interfaces (GUTs) op de markt. Zij maakten het de gebruiker een heel stuk gemakkelijker om met de machine te communiceren.

Een user interface is het communicatieplatform waarmee de gebruiker kan interageren met het computersysteem. Deze 'buffers' worden steeds meer grafisch gericht. Inspelend op de in toenemende mate visueel-georiënteerde gebruiker, worden abstracte data omgezet in beelden die naar de realiteit verwijzen, en dus bijna als vanzelfsprekend passen in het referentiekader dat eigen is aan elke gebruiker. Die wordt niet langer verplicht om codes aan te leren die hem in feite vervreemden van de boodschap zelf.

Desktop design is een bijzonder duidelijk en bruikbaar praktijkboek. Het toont via praktijkvoorbeelden de beste manier aan om een desktopsysteem te gebruiken voor design. Cookman geeft waardevolle, systeem- en software-onafhankelijke tips & tricks vanuit zijn eigen ervaringen als designer. Het hele DTP-proces passeert de re-

vue. Aan de hand van concrete voorbeelden en tips worden de basisprincipes van computerdesign uitgelegd. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de diverse soorten publikaties die via DTP kunnen worden vormgegeven. Het laatste deel tenslotte handelt over de output van het creatieve designproces. Een handige index en lijst van trefwoorden maken van het boek een handig werkinstrument bij het uitvoeren van DTP-opdrachten.

J.S.

P. WIDLÖK,

Der andere Hörfunk: Community Radios in den USA.

Berlin, Vistas, 1992, 380 blz.

Net zoals het werk van Andreas Vogel heeft ook de studie *Der andere Hörfunk* (band 9) in de reeks Vistascripts de participatie van burgers aan de omroep tot aandachtspunt. In tegenstelling tot de studie van Vogel blijft de theoretische voeding van de concepten 'access' en 'participatie' hier vrij mager. In de plaats hiervan krijgen we een uitgebreide excursie over het ontstaan en de ontwikkeling van de niet-commerciële radio in de VS. 'Community radio' wordt even verder als een bijzondere vorm van 'public radio' geconceptualiseerd. Via acht case-studies over community radios in Colorado, Californië (2), Arkansas, Kansas, South Dakota, Wisconsin en West-Virginia beweert Widlok verificatie te vinden voor een vijftal hypothesen. Hierin dicht hij deze community radio's een beperkte correctieve functie toe t.o.v. de 'klassieke' media, weet hij de participatie van de luisteraar beperkt tot de programma-productie (en nauwelijks aanwezig binnen de administratie en het beleid van het station), bekleedt hij deze radio's met een democratisch surplus, weet hun concurrentiecapaciteit tegenover de gevestigde media beperkt, en beklemtoont hij de noodzaak

voor een grotere professionalisering en hogere kwaliteitseisen. Al bij al een weinig verrassende plot.

J.D.

V.W. WEXMAN,

Creating the couple: love, marriage, and Hollywood performance.

Princeton, Princeton University Press, 1993, 288 blz.

De representatie van het heteroseksuele koppel in de Hollywoodfilm staat zelden in het centrum van een academische studie, ondanks het feit dat in het gros van de Hollywoodfilms deze koppelvorming een primaire of minstens secundaire rol speelt. Het is de verdienste van Wright Wexman dat net deze koppelvorming de centrale focus van haar studie uitmaakt. De evolutie van deze representatie koppelt ze niet alleen aan maatschappelijke evoluties, maar ook aan de verschillende, historische acteerstijlen en de manier waarop deze werden belichaamd door de verschillende Hollywoodsterren. Haar diepte-analyses van films als *The Maltese Falcon*, *The Big Sleep*, *Way Down East*, *The Man Who Shot Liberty Valance*, *Sunset Boulevard*, *On the Waterfront*, *Nashville*, *House of Games* en *Do the Right Thing* verduidelijken evoluties en begrippen als het traditionele huwelijk, het 'companionate marriage', sekseidentiteiten en 'love goddesses', maar ook 'method acting', zelf-reflexieve acteerstijlen, auteurschap en genre komen aan bod. In haar poging om te komen tot wat James Naremore een 'sociological poetics of movie acting' noemt, zet Wright Wexman belangrijke en vernieuwende stappen. Helemaal geslaagd kunnen we haar ambitieuze project echter niet noemen. Er blijven te veel blinde vlekken op de kaart (90 jaar Hollywoodgeschiedenis wordt samengevat in 9 films) en te veel vragen blijven onbeantwoord (er wordt bijzonder weinig gezegd

over de aard van de relatie tussen de evolutie van het Hollywoodsterrendom en de evolutie van het koppel in de maatschappij in het algemeen). De studie twijfelt nog te veel tussen een tekstuele poëtië en een contextuele historiografie.

K. V.d.V.

V.C. STRASBURGER,
Adolescents and the media. Medical and psychological impact.

London, Sage, 1995, 137 blz.

Uitgegeven in de reeks 'Developmental Clinical Psychology and Psychiatry' van Sage, is *Adolescents and the media* bedoeld als een samenvatting van communicatiewetenschappelijk onderzoek over (klinisch en psychologisch relevante) media-effecten op adolescenten geschreven voor niet-communicatiewetenschappelijk geschoolde lezers (psychologen en psychiaters). Gezien de rol van de media als deel van de ecologie van de naar volwassenheid groeiende adolescent voorwaar een lofwaardig initiatief. Ook de structuur van het boek strekt tot aanbeveling. In de verschillende hoofdstukken die telkens betrekking hebben op een bepaald aspect waarop diverse media (waarbij de nadruk op televisie en muziek ligt) invloed zouden kunnen hebben (agressie, seksualiteitsbeleving, drugs, voeding, enz.), wordt telkens een overzicht gegeven van relevant inhoudsanalytisch, experimenteel, correlatieel en longitudinaal onderzoek. Het boek is ook bevattelijk geschreven, en geeft in de inleiding een duidelijke beschrijving van de belangrijkste technieken die in effectenonderzoek worden gebruikt.

Toch kan ik *Adolescents and the media* aan de geïnteresseerde leek geenszins aanbevelen; daarvoor is het immers veel te eenzijdig en ongenueanceerd vanuit een negatieve effectenhypothese geschreven, waarbij voor andere argumenten of nuancering geen

plaats is. Tegen kritiek op het niet vermelden van relevante intermedierende en achterliggende variabelen kan Strasburger zich verdedigen door te wijzen op de beperkte lengte van het boek (100 pagina's tekst), en de inhoudelijke beperkingen opgelegd door het ingepast zijn in de bovengenoemde reeks. Dit kan echter geenszins een excuus zijn voor 1) het voor algemeen aanvaarde waarheden poneren van in de communicatiewetenschap allerminst bewezen stellingen, 2) het selectief citeren van bronnen voor zover ze in zijn kraam passen, en 3) het nergens vermelden van studies die zijn negatieve effectenhypothese nuanceren. Een voorbeeld van punt 1): op p. 17 poneert hij het 'displacement effect' (het verschijnsel waarbij televisiekijken meer cognitief of fysiek groeibevorderende activiteiten vangt) als een bewezen intrinsiek negatief gevolg van televisie. Nochtans heerst hierover geenszins overeenstemming, zie b.v. de onderzoeken hierover van Schramm, Lyle & Parker (1961) 'Television in the lives of our children' en Himmelweit Oppenheim en Vance (1958) 'Television and the child: an empirical study of the effect of television on the young' in de beginjaren van de televisie, of het uitstekende recente overzicht van Neuman (1991) (niet geciteerd in dit boek) 'Literacy in the television age: the myth of the tv effect', die dit effect sterk in twijfel trekken. Een voorbeeld van punt 2): op p. 83 citeert hij een longitudinale studie van Roe (1984) 'Youth and music in Sweden: results from a longitudinal study of teenagers media use' naar muziekvoorkeuren van Zweedse jongeren, waarbij hij één causaal pad uit het onderzoek licht (dat van rockvoorkeur naar peer-oriëntatie), er zo in slagend heel de rest van het model en de conclusies van het onderzoek te negeren. Conclusie: een goed opzet, dat echter door de eenzijdigheid van aanpak uiteindelijk niet voldoet.

D.M.

L. NEELS, D. VOORHOOF & H. MAERTENS,
Medialex 1994.
Antwerpen, Kluwer, 1994, 667 blz.

De derde uitgave van de *Medialex* van Neels, Voorhoof en Maertens brengt opnieuw de belangrijkste bronnen bij elkaar in verband met de media- en informatiewetgeving. Gezien de razendsnelle evolutie van dit domein - hetgeen zich uiteraard weerspiegelt in de wetgeving terzake - werd voor deze uitgave geopteerd voor een meer selectieve aanpak, waardoor b.v. de mediawetgeving van de Franse Gemeenschap en van de Duitstalige Gemeenschap niet langer werd opgenomen. Er werd ook verder werk gemaakt van een meer publieksgerichte benadering, zoals b.v. de inlassing van een overzichtelijke trefwoordenlijst achterin.

D.B.

J. GRIPSRUD,
The dynasty years: Hollywood television and critical media studies.
London, Routledge, 1995, 316 blz.

Het immens publiek succes van Amerikaanse prime time soaps zoals 'Dallas' en 'Dynasty' heeft in de jaren tachtig en negentig heel wat aandacht gekregen van zeer uiteenlopende academische tradities. Het fenomeen stond in het brandpunt van internationaal communicatieonderzoek, cultuurtheorie en -sociologie. Vooral binnen kritisch georiënteerde culturele mediastudies werd het fenomeen vruchtbaar onderzocht. Het onderzoek naar 'Dallas' en 'Dynasty' ging er gepaard met een toenemende aandacht voor de ontvangst of receptie van populaire mediaproducten, waarbij tekstueel onderzoek naar de betekenis van de producten zelf steeds meer in de schaduw werd gezet. Het centrale argument hiervoor was dat men slechts vat kon krij-

gen op de maatschappelijke betekenis van (populaire) cultuurproducten op het ogenblik dat zij ook daadwerkelijk worden geconsumeerd. Eén van de doelstellingen van Gripsrud's boek over het fenomeen 'Dynasty' in Noorwegen is om dit tekstueel onderzoek opnieuw in ere te herstellen binnen kritisch mediaonderzoek - dat opgevat wordt als een bredere benadering waarin er (liefst geïntegreerd) plaats moet zijn voor historisch en maatschappelijk onderzoek naar de productie en de consumptie van cultuurproducten. *The dynasty years* is een zeer interessant boek dat 'Dynasty' ziet als een typisch historisch fenomeen van de jaren tachtig, of als een kruispunt voor fenomenen zoals internationalisering en commercialisering.

D.B.

H.H. FREDERICK,
Global communication and international relations.
Belmont, Wadsworth, 1993, 287 blz.

Het domein dat wordt aangeduid als 'internationale communicatie', behoort zonder twijfel tot één van de meest explosieve (en soms ook intrigerende) binnen het huidige media- en communicatieonderzoek. Vandaar ook dat het aantal inleidingen en overzichten van het domein spectaculair toeneemt. *Global communication and international relations* van de Amerikaan Howard H. Frederick probeert de lezer in een tiental hoofdstukken te introduceren in de verschillende deelterreinen, waaronder een historiek van internationale communicatie, de technologische zijde, juridische, theoretische en politieke aspecten. Het boek, dat vooral opgezet is als een 'textbook', brengt heel wat interessante gegevens bij elkaar, maar blijft te veel hangen in een didactische toon, en werkt slechts zelden echt inspirerend.

D.B.

C. BAZALGETTE & D. BUCKINGHAM,
In front of the children: screen education and young audiences.

London, British Film Institute, 1995, 220 blz.

Het mag zeer eigenaardig klinken, maar er bestaat betrekkelijk weinig wetenschappelijke literatuur over de mediacultuur voor kinderen. Of beter, de aandacht voor de relatie tussen kinderen en media is voor het grote deel toegespitst op het effectvraagstuk. In *In front of the children* vragen de samenstellers echter juist meer aandacht voor het relatief onontgonnen domein van de historische ontwikkeling, de productie en de aard van (audiovisuele) media-producten, bestemd voor kinderen. Alhoewel niet alle leesstukken even interessant zijn (er werden enkele weinig verhelderende, gedetailleerde tekstanalyses opgenomen van - voor ons onbekende - kinderprogramma's), kan *In front of the children* beschouwd worden als een belangrijke bijdrage tot de verdere ontginning van het intrigerend domein van de zgn. kinder-cultuurindustrie. Vooral de bijdragen van D. Buckingham (een inleidende problematisering van het fenomeen 'kindercultuur') en van S. Kline (over de commercialisering van kindertelevisie) zijn ronduit boeiend.

D.B.

J. STOREY,
Cultural theory and popular culture: a reader.

New York, Harvester Wheatsheaf, 1994, 580 blz.

Het aantal inleidingen en readers met sleutelteksten voor het domein van populaire cultuur en culturele mediastudies is niet bij te houden. Dit heeft alles te maken met het succes van de in oorsprong Britse 'cultural studies', die sedert de tweede helft van de jaren tachtig internationaal zijn uit-

gezwerm. John Storey's *Cultural theory and popular culture* behoort zonder twijfel tot één van de meest doordachte verzamelingen op dit vlak. De selectieheer bracht 54 teksten bij elkaar, die op een inzichtelijke wijze de belangrijkste fasen in de ontwikkeling van de benadering in kaart brengen (van de 'Culture and Civilisation'-traditie naar Leavis, Williams, Hall, Fiske en verder). Positief is ook dat de reader enkele klassieke teksten opneemt, die van cruciaal belang zijn om de Cultural Studies-benadering te begrijpen, maar die er zelf totaal buiten vallen (b.v. van Marx, Gramsci, Adorno). Eerder negatief is dat slechts een paar teksten werden geselecteerd die op een kritische wijze ingaan op de verdere ontwikkelingen en de (politieke, ideologische en methodologische) moeilijkheden van de benadering zelf. Ook de inleiding op de teksten zelf valt nogal mager uit. Deze reader is een uitstekend werkinstrument voor onderwijsdoeleinden.

D.B.

B. GROOMBRIDGE & J. HAY (eds.),
The price of choice: public service, broadcasting in a competitive European market place.

London, John Libbey, 1995, 154 blz.

The price of choice omvat de 'proceedings' van een recent internationaal congres over de toekomst van de openbare omroep in Europa. Zoals vaak met dit soort boeken valt de lectuur van *The price of choice* nogal zwaar uit, met talloze weinigzeggende interventies van de diverse deelnemers aan de bijeenkomst. Het belang van dit congres (en van dit boek) is dat het georganiseerd werd door de 'Voice of the Listener and Viewer' (VLV) - de Britse belangenvereniging ter bescherming van de mediagebruikers, die aan de basis ligt van de uitbouw van een Europese variant.

D.B.

M. MOMBAERTS & M. VOSSSEN,
Goed voor druk. Grafische communicatie en grafische technieken. Een praktische gids.
Gent, Academia Press, 1995, 394 blz.

In de inleiding van *Goed voor druk* nemen de auteurs de verdediging op zich van het gedrukte woord en beeld tegenover de opgang van het bewegende beeld in vele domeinen van de media. Hoofddreden van voortbestaan ervan is dat het stilstaande beeld, waarvoor de drukkunst zorg draagt, het kijkritme respecteert. *Goed voor druk* handelt over de manier waarop het pagina-ontwerp en de productie ervan tot stand komen. Het hele ontstaansproces van de gedrukte media wordt onder de loupe genomen aan de hand van diverse tips uit de praktijk, foto's en voorbeelden. Niet enkel het creatieve aspect komt aan bod, maar ook de nieuwste technische procédés en reproductiemethodes worden op een bevattelijke manier uitgelegd. Met de opkomst van desktop publishing moet de ontwerper nu immers ook een aantal technische aspecten onder de knie hebben, die vroeger werden overgelaten aan specialisten. Het boek is een naslagwerk voor iedereen die betrokken is bij de aanmaak van grafische producten. De rode draad is de vraag: 'Hoe ga ik om met de grafische componenten van de visuele communicatie, de creativiteit en het grafisch-technisch inzicht?' Via een uitgebreide index zijn alle onderwerpen afzonderlijk toegankelijk.

J.S.

R. WILLIAMS & J. TOLLETT,
A blip in the continuum.
Berkeley, Peachpit Press, 1995, 96 blz.

A blip in the continuum biedt een forum voor, jonge designers en typografen, die breken met het aloude idee dat de typogra-

fie van een tekst balans en harmonie moet uitstralen. Aan de hand van een heel aantal voorbeelden, het boek lijkt wel een showroom voor fonts en typografische vondsten, verwerpen deze jonge Turken de aloude waarheden binnen hun vakgebied en kiezen resoluut voor de individualiteit, de wanorde en het onevenwicht. Zij ontwerpen lettertypes die uitlopen, die op en neer dansen en waarvan de lijnen zeer grillig verlopen. Deze 'grungy, funky, subversieve, of-hoe-je-ze-ook-wil-noemen'-typografie stelt de persoonlijke expressie boven de gangbare regels van de visuele communicatie. Het feit dat tekst leesbaar is of niet, staat los van het feit of die tekst de boodschap die erin verscholen ligt, kan overbrengen of niet. De in *A blip in the continuum* getoonde lettertypes werden ontwikkeld om een boodschap, een levenshouding, een beeld over te brengen. De bedoeling is om een meerlagige lezing van de tekst mogelijk te maken, teneinde zo goed mogelijk de boodschap over te brengen. Maar de basishouding van de ontwerpers is er een van 'Who cares?', 'If you don't like it, too bad!', 'Just have some fun!!!'. Het hele boek ademt door de keuze van fonts en typografie de sfeer uit van de boodschap die de auteurs willen overbrengen. Quod erat demonstrandum!
Bij het boek zit een diskette met een aantal van de voorgestelde fonts.

J.S.

L. TWAY,
Multimedia in action!
London, Academic Press Professional, 1995, 280 blz.

Linda Tway is hoofd van Sapphire Pacific, een Amerikaanse ontwikkelaar van multimedia- en expertsystemen voor industriële en wetenschappelijke doeleinden. *Multimedia in action!* gaat dan ook uit van het standpunt van de developer en behandelt

de creatieve, technische, financiële en marketing-implicaties bij het ontwikkelen van multimedia. Dit gebeurt aan de hand van case studies over de ontwikkeling van enkele zeer gekende en bekroonde multimedia-projecten. Het concept multimedia wordt bovendien gesitueerd als hulpmiddel binnen diverse toepassingsdomeinen als opleiding en training, entertainment, wetenschap en literatuur.

De enorme daling van de prijzen en de grotere beschikbaarheid en veelzijdigheid van multimediahard- en software brachten multimedia binnen het bereik van een veel groter publiek. *Multimedia in action!* wil beantwoorden aan de steeds grotere vraag van gebruikers naar mogelijkheden om zelf te gaan ontwikkelen. Tevens wil het de onervaren beginner waarschuwen en een oplossing aanbieden voor de valstrikken en problemen die bij dit proces de kop opsteken.

De CD-Rom die bij het boek zit, is nogal mager uitgevallen, met enkel self-running demo's van bestaande software en zeer beperkte uittreksels - zonder interactieve mogelijkheden - uit de besproken multimedia-toepassingen.

J.S.

D.L. DWORKIN & L.G. LESLIE (eds.),
Views beyond the border country: Raymond Williams and cultural politics.

London, Routledge, 1993, 364 blz.

C. PRENDERGAST (ed.),
Cultural materialism: on Raymond Williams.

Minneapolis, University of Minnesota Press, 1995, 387 blz.

De dood van de Britse leidinggevende cultuurtheoreticus Raymond Williams (overleden begin 1988) heeft aanleiding gegeven tot een ongeziene stroom van eerbetuigen, analyse en commentaar. Het belang

van de twee voorliggende readers is dat ze Williams' veelomvattend oeuvre niet zomaar becommentariëren of synthetiseren, maar wel dat ze er een kritische blik op werpen, en dat ze sommige kernideeën verder ontwikkelen. In *Views beyond the border country* worden twaalf essays opgenomen, die het werk van Williams vooral plaatsen in een cultuurpolitiek historisch kader. Eén van de interessantste bijdragen (van D. Dworkin) beschrijft hoe de hele cultural studies-beweging in de jaren '70 en '80, deels als een gevolg van de veranderende politieke context, steeds verder wegglijdt van Williams' oorspronkelijke uitgangspunten. Deze gespannen verhouding komt ook ruimschoots aan bod in verscheidene bijdragen tot *Cultural materialism* - een bundel waarin eerbetoon en kritische analyse mekaar zeer mooi in evenwicht houden. Zo geven verschillende auteurs b.v. aan dat Williams het belang van de feministische cultuurtheorie steeds onvoldoende heeft ingeschat. Deze en andere kritische kanttekeningen bij Williams' veelzijdig oeuvre vormen echter geen afbreuk van de oorspronkelijke uitgangspunten, maar tonen vooral de wil aan om ze te vertalen naar een hedendaagse culturele en politieke context. Net daarin ligt het belang van deze readers.

D.B.

I. BRODSKY,
Wireless: the revolution in personal telecommunications.

London, Artech House, 1995, 297 blz.

Mobiliteit is een van de premissen van de huidige, snelle evolutie binnen de informaticawereld. Iedereen moet altijd en overal bereikbaar zijn, en alle belangrijke informatie moet toegankelijk zijn vanop de desktop. Indien mogelijk moeten de data rond de wereld reizen en niet de producenten of gebruikers ervan. De informatie en

de gebruikers worden 'toegankelijker' door de opkomst van mobiele communicatiesystemen. In tegenstelling tot wat men zou kunnen verwachten, blijkt dat hoe meer geavanceerd de technologie wordt, hoe toegankelijker ze wordt voor de individuele gebruiker. De auteur van *Wireless* is er dan ook van overtuigd dat de opkomst van persoonlijke, draadloze communicatiemiddelen niet te stuiten is.

Ira Brodsky is voorzitter van de Datacomm Researc Company en auteur van gezaghebbende publicaties over de opkomst en evolutie van de markt voor draadloze communicatiemiddelen. Hij fundeert zijn bevindingen en conclusies op wetenschappelijk onderzoek, en heeft daarbij niet enkel oog voor de huidige mogelijkheden van de 'draadloze communicatie'. Naast de technologische aspecten van deze op til staande revolutie, heeft hij ook aandacht voor de economische en maatschappelijke principes en gevolgen ervan, zowel op het persoonlijke vlak als in het bedrijfsleven.

J.S.

S. ONO, N. OHTA & T. AOYAMA,
Super-high-definition images: beyond HDTV.

London, Artech House, 1995, 178 blz.

De technologische vooruitgang in elektro-techniek en de groei van breedbandcommunicatienetwerken hebben de vraag versterkt naar beeldmedia die hogere beelddefinities aankunnen. De doelstelling van SHD is alle bestaande media te ondersteunen (stilstaande en bewegende beelden), te komen tot een integratie ervan door de uitwisseling van beelden tussen alle types van media en te voorzien in beelden die aan alle kwaliteitseisen voldoen. Het is een exponent van de digitaliseringstendens die in de media snel om zich heen grijpt.

Super-high-definition images behandelt de mogelijke toepassingen van het concept

SHD. In plaats van een exhaustieve discussie over de bestaande technologie, worden een aantal voorstellen aangebracht m.b.t. nieuwe media in de toekomst, in de hoop daardoor nieuwe ontwikkelingen te stimuleren.

De stelling is dat digitale super hoge definitie-beelden de sleutel zullen vormen tot de integratie van de diverse huidige beeldmedia. Om dit aan te tonen, wordt beschreven hoe SHD-beelden verschillen van bestaande beeldformaten, welke nieuwe applicaties mogelijk zullen worden met SHD-technologie, welke de technologische voorwaarden zijn voor het bewerken van SHD-beelden, wat compressie-algoritmen en signaalverwerkingstechnieken inhouden, enzovoort.

Al bij al een vrij technisch en specialistisch boek en dus vooral bestemd voor lezers die zich beroepshalve met digital image processing bezighouden.

J.S.

O.E. ELDIR & D. MINOLI,
Telecommuting.

London, Artech House, 1995, 217 blz.

Hoewel beide auteurs werkzaam zijn in de telecommunicatiesector (Bell Communications, DVI communications), werd *Telecommuting* niet in opdracht geschreven, en is het geen rapportering van een officieel onderzoek. Het is enkel een onafhankelijke weergave van de mening van de auteurs.

De term telecommuting verwijst naar de mogelijkheid voor werknemers om van thuis uit te werken of in de onmiddellijke omgeving daarvan, in een speciaal daarvoor voorzien complex, met gebruikmaking van geavanceerde communicatie- en computertechnologieën.

Het onderwerp wordt behandeld vanuit twee perspectieven, een technisch en een zakelijk. *Telecommuting* moet een gids zijn voor telecommuting-communicatieto-

passingen en netwerkoplossingen, waarin informatie te vinden is over het concept telecommuting, de technische voorwaarden, de huidige toepassingen, de trends en verwachtingen.

J.S.

N. STEVENSON,

Understanding media cultures: social theory and mass communication.

London, Sage, 1995, 238 blz.

In het uitstekende boek *Understanding media cultures* bespreekt socioloog Stevenson vanuit een kritische visie de maatschappelijke betekenis van massacommunicatie voor de samenleving zoals die naar voor komt in het werk van een aantal sociaal-theoretische scholen en auteurs. Hij vertrekt daarbij telkens van een beschrijving van de belangrijkste uitgangspunten van deze auteurs, stellingen die hij vervolgens kritisch bespreekt vanuit sociologische en communicatiewetenschappelijke hoek. Achtereenvolgens komen het Brits Marxisme met auteurs als Raymond Williams en Stuart Hall, de latere werken van de Frankfurter Schüle, waarbij vooral het werk van Habermas belicht wordt, kritisch publieksonderzoek met Fiske en Morley, de theorieën van McLuhan en zijn erfgenamen en tenslotte de postmoderne uitgangspunten van vooral Baudrillard aan bod. Ondanks het feit dat hij in al deze uitgangspunten zowel waardevolle punten als punten van kritiek vindt, geeft de volgorde waarmee de auteurs besproken worden, toch ook duidelijk de voorkeur van de auteur aan, waarbij vooral Williams bewonderd en Baudrillard verhuisd wordt. Stevenson verdedigt in dit werk ook de noodzaak van een publieke mediaruimte die zoveel als mogelijk los zou moeten staan van zowel markt als staat (dus een openbare omroep, die echter niet paternalistisch mag zijn). Alhoewel men het niet

met al zijn standpunten eens moet zijn (m.i. komt hij onder invloed van Williams te weinig los van een inherente visie van de superioriteit van high culture, zijn er problemen verbonden aan het idee van een publieke communicatieruimte die autonoom zou staan tegenover de belangrijkste maatschappelijke structuren), is dit goed beargumenteerd en goed geschreven boek een absolute aanrader voor eenieder die vanuit een maatschappelijk engagement aan communicatiewetenschap doet.

D.M.

D. TREND,

The crisis of meaning in culture and education.

Minneapolis, University of Minnesota Press, 1995, 173 blz.

Trend, die tot de ideologische school van Giroux en Freire behoort, beschrijft in de verschillende hoofdstukken van het boek *The crisis of meaning in culture and education* de succesvolle initiatieven van rechts in de zgn. 'cultuuroorlogen' in de Verenigde Staten. Hij geeft ook telkens een korte geschiedenis van linkse pogingen om via cultuur tot een meer democratische samenleving te komen. Op het einde van ieder hoofdstuk wordt telkens een voorstel gedaan om tot verregaande culturele democratisering te komen, waarbij steeds de voor deze erg (over-?) symbolistische school zo kenmerkende nadruk op diversiteit en het geven van 'stem' aan onderdrukte groepen in de samenleving voorop staan. Juist dit maakt het werk, ondanks het erg plaatsgebonden aspect ervan, interessant. Trends oproep aan links om aansluiting te vinden bij de culturen van het volk en af te stappen van een door de Frankfurter Schule geïnspireerd elitisme is in dat verband lovenswaardig, alhoewel de voorbeelden die hij geeft, zelf vaak eerder

op cultureel elitisme wijzen, wat o.m. tot uiting komt in de grote rol die hij toebeedelt aan wat 'cultureel werkers' genoemd worden (i.c. kunstenaars, onderwijzers, etc.). Zo zijn er nog wel meer problemen aan te wijzen in dit werk, zoals een benadrukken van diversiteit, die uiteindelijk zo sterk het accent gaat leggen op het anders zijn van ieder individu binnen bepaalde sociale categorieën (b.v. de ene rapper is de andere niet), dat de structurele factoren die vaak aan die verschillen binnen categorieën ten grondslag liggen, genegeerd worden. Zeer lovenswaardig is de conclusie, waarin Trend het te vaak genegeerde en moeilijke domein van de moraalfilosofie (in een herziene en pluralistische vorm) naar voren schuift als noodzakelijke basis voor een radicale democratie. Ook in dit hoofdstuk lijkt de auteur echter de contradicties binnen zijn eigen standpunten niet steeds te onderkennen. Toch is dit een leeswaardig en intellectueel stimulerend werk.

D.M.

C.M. SHORE,
Individual differences in language development.

London, Sage, 1995, 147 blz.

In *Individual differences in language development* geeft Shore een up-to-date beschrijving van een boeiend en in volle ontwikkeling verkerend onderzoeksdomein, met name de taalontwikkeling van jonge kinderen. Daar waar in het verleden vaak uitgegaan werd van een lineaire ontwikkeling van de taal via één route, die naargelang het kind sneller of minder snel werd afgelegd, wijst recent onderzoek uit dat deze veronderstelling wel eens fout zou kunnen zijn, en dat er minstens twee wegen naar taalontwikkeling zouden kunnen bestaan (referentieel en expressief).

Shore bespreekt het onderzoek dat op deze verschillen wijst, gaat vervolgens in op de vraag of we te maken hebben met verschillende taalontwikkelingsstijlen, bespreekt mogelijke verklaringen, en gaat tenslotte in op mogelijke toekomstige wegen van onderzoek. Dit doet zij telkens op een zeer bevattelijke manier, de verschillende theorieën gevend zonder daarbij haar eigen opinies te loochenen. Dit vlot geschreven boek is dan ook een aanrader voor eenieder die zich in taalontwikkeling of het aanleren van (de eigen of een vreemde) taal interessert.

D.M.

S. KRACAUER,

The mass ornament: Weimar essays.

London, Harvard University Press, 1995, 403 blz.

S. Kracauer is bekend als filmtheoreticus. Zijn jongste geschriften van de jaren twintig en begin jaren dertig handelen evenwel ook over shopping-arcades, bestsellers, fotografie, dans, portalen van hotels, verveling ... Ze zijn nu gebundeld en vertaald in het Engels. *The mass ornament* gaat over de smaak van de massa, over het dagelijkse leven in de moderne maatschappij, over de manier waarop de massamens zich amuseert in de grootstad. Regelmatig kan men in zijn geschriften aanzetten vinden tot de analyses van de Frankfurter School. Bij momenten profileert Kracauer zich zelfs als een heuse voorloper van de cultural studies.

G.D.M.